



De eerste kerkgang.

<https://hdl.handle.net/1874/355724>

gle

23

DE EERSTE KERKGANG.

„Lieve Grootmoeder! wil u opstaan en mij helpen aankleeden, anders komen wij zoo laat in de kerk,” — riep een kinderstemmetje. De oude Geertruid werd wakker; naast hare bedstede stond de kleine Albert op zijne bloote voetjes. „Kindlief!” — antwoordde zij, terwijl zij bij het flauwe schijnsel der nachtlamp op de oude huisklok zag, — „kindlief! het is nog geen half vijf, en de kerk begint eerst te half tien. Ga spoedig weder in uw bedje; gij zult zoo koud worden. 't Is nog stik donker. Als het tijd is om op te staan zal ik u wel roepen.” — Albert kroop weder in bed; maar slapen! — daar was niet meer aan te denken. Want, begrijp eens, grootmoeder had hem beloofd, als hij acht jaren oud was en braaf oppaste, dan zou hij eens mede

naar de kerk gaan. Nu was hij gisteren acht jaren geworden; en van daag was het Zondag! Daarom kon onze Albert niet meer slapen.

Zij was eene waardige vrome vrouw, de oude Geertruid. Arm was zij wel, maar had toch nooit om onderstand behoeven te vragen. En als men zag, hoe helder en net het in de woning der weduwe was, en hoe knap en zindelijk de kleine Albert altijd voor den dag kwam, dan zou men niet gezegd hebben, dat zij zich met zulk een sober jaargeld moest behelpen. Maar aan die goederen, die *daarboven* rijk maken, was zij niet arm. Eene trouwe discipelin des Heeren was zij, rijk aan geloof en hoop en liefde. En terwijl zij God dankte voor de genade, die Hij in Christus aan de wereld, en ook aan haar, bewees, meende zij toch wel geen reden te hebben, om over de bekrompenheid van hare tijdelijke omstandigheden te klagen. Al wat zij op aarde had lief gehad was haar ontvallen, en met kinderlijke berusting had zij zich onderworpen aan Gods wil. Alleen den kleinen Albert had zij mogen behouden, den eenigen zoon van hare eenige dochter. Nooit had hij zijne vroeg ontslapene ouders gekend. Geertuid had hem tot zich genomen toen hij

nog maar een half jaar oud was, en hem zoo veel zij kon, het gemis der ouderlijke liefde vergoed. Het was voor hem, dat zij leefde, en menigmaal, als de goede oude bij zich zelve zeide: „Ik heb begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn,” viel haar oog op het wiegje van den kleinen wees, en haastte zij zich om er bij te voegen: „maar in het vleesch te blijven is noodiger om uwentwil. lief kind!” Zoo kwam zij telkens tot de slotsom: „ik weet niet wat ik kiezen zal, te leven of te sterven,” — en zij was dan blijde, dat die keus ook van haar niet gevergd werd, en dat hooger wijsheid en liefde die wel voor haar zonden doen. Nu was Albert acht jaren oud geworden. Hij was haar oogappel, de diep gevoelende, maar toch kinderlijk dartele knaap, met zijne blozende wangen, heerlijken krullebol en een paar oogen, waaruit lust en vrolijkheid u tegenblonken, doch die tegelijk deden zien, dat er een schat van liefde in dat hartje verborgen lag. Voor het eerst zou hij nu met Grootmoeder mede naar de kerk gaan. Menigmaal had hij er reeds om gevraagd, maar de oude Geertruid had het tot nog toe altijd geweigerd. Zij vond niet goed, dat sommigen de kerk als eene be-
 waarschool voor jonge kinderen schenen te be-

schouwen. De kleinen werden immers niet zelden ongeduldig, als zij zoo lang moesten stilzitten, zonder iets te begrijpen, en waren dan vaak, voor anderen hinderlijk. En zouden zij later dan wel verlangen naar de plaats, waar zij zoo vroeg reeds verveling hadden gevonden? Men moest naar de kerk gaan, om God te verheerlijken en zelf gesticht te worden, — meende zij — en wie nog niet vatbaar was, om de godsdienstoefening met vrucht bij te wonen, moest liever nog maar t'huis blijven. — Het kon wel zijn, dat de oude Geertruid gelijk had toen zij zóó dacht. En ook nu zou zij haren Albert nog niet meêgenomen hebben; maar hij was in bevattelijkheid en in diepte van gemoed vele anderen kinderen van zijnen leeftijd vooruit. En toen hij zoo gedurig aanhield, om toch eens mede naar de kerk te mogen gaan, had zij de vervulling van dat verlangen niet al te ver willen verschuiven.

Nu was de lang gewenschte dag gekomen. 't Was Zondag morgen.

Toen het licht werd, wilde zij Albert wekken; maar dat was niet noodig; want hij zat al overeind in zijn bedje, en had na half vijf niet weder durven gaan liggen, uit vrees, dat hij zich verslapen zou.

Onder het aankleeden ontving hij 't noodig onderrigt, hoe hij zich in de kerk moest gedragen, en ten laatste gaf hem de oude vrouw twee centen, — meer kon zij waarlijk niet missen, — één voor het kerkzakje, dat bij den tusschenzang zou rondgaan, en één voor de armen, voor wie de giften der Gemeente bij het heengaan uit het bedehuis zouden ingezameld worden. Maar vooral vergat zij niet hem te zeggen, *waarom* men eigenlijk naar de kerk gaan, en met welk eene gezindheid men bidden en zingen en naar de preek luisteren en aalmoezen geven moet, om het alles tot eer van den goeden God te doen, en er voor zichzelf nut van te hebben; want zij was wel eene eenvoudige vrouw, maar hare opmerkingen waren dikwijls juist genoeg. Zoo meende zij dan ook, dat het Gode niet welgevallig wezen kon, als men aan de godsdienstoefening deel nam, alleen omdat anderen dit deden; of omdat het zoo eene vaste gewoonte was geworden; of omdat de Zondag, als men niet ter kerk ging, zulk een vreemde en lange dag werd; of om eens wat nieuws en wat fraais te hooren, of om ja, daar had zij wel eens van hooren spreken, maar zij kon niet gelooven, dat er menschen waren, die het heilige zoo als eene beuzeling behandelen.

Daar ging zij in vromen ernst met haar kleinen lieveling aan hare zijde. Zij wenschte met de Gemeente versterking te zoeken voor hare gemeenschap met Christus, den Heer, en op te wassen in dat geloof, dat eene staf voor hare hand, eene lamp voor haren voet, een licht op haar pad was, en dat — zoo als zij biddend hoopte — eens hare blijdschap in het stervensuur zou zijn.

„Grootmoeder, gaan al die menschen ook naar de kerk?”

„Ja, mijn kind.”

„Ook allemaal om God te danken en te bidden, dat zij braaf mogen worden?”

„Wel zeker, mijn jongen.”

„Nu dat zal de lieve God wel goed vinden, dat er zooveel dankbare menschen zijn.”

Geertruid zweeg.

Zij traden den tempel binnen, en waren gezeten juist toen de Voorlezer den grooten Bijbel met koperen sloten opensloeg. Albert zocht het aangewezen hoofdstuk in zijn kleine Bijbeltje op, en volgde aandachtig hetgeen er gelezen werd. Het bevreemde hem wel, dat anderen dit niet deden, en dat velen eerst kwamen, lang nadat het Bijbellezen begonnen was; en nog meer, dat sommigen met hunne bureu

praatten en lachten, terwijl er van God en van den Heere Jezus gelezen werd. Maar hij had geen tijd om daar verder over te denken; want anders kon hij den voorlezer niet volgen.

Eindelijk trad de Leeraar op; een eerbiedwaardig man met zilveren haren, maar jeugdigen ijver en met een warm, geloovig hart. Geertruid hoopte in stilte, dat de Dominé van daag een onderwerp zou behandelen, dat voor haren Albert bevattelijk en toepasselijk was, nu hij zijn eersten kerkgang deed; bij voorbeeld dat woord van Jezus: *„Laat de kinderkens tot Mij komen,“* of zoo iets. Doch hare hoop werd niet vervuld. De tekst was Matth. V: 23, 24. *„Zoo gij dan uwe gave zult op den altaar offeren, en aldaar gedachtig wordt, dat uw broeder iets tegen u heeft, laat daar uwe gave voor den altaar, en ga heen, verzoen u eerst met uwen broeder, en kom dan en offer uwe gave.“* Dat speet de goede Grootmoeder geducht; want nu zou het kind er zeker minder aan hebben dan zij gehoopt had. Maar Albert begreep meer dan zij vermoedde.

Met ingespannen aandacht en onafgewenden blik zat hij te luisteren. Toen de Leeraar aanwees, hoe nietig en onbeduidend vaak de aanleidingen zijn tot verdeeldheid, die broeders van

broeders verwijdert, en op verzoening aandrang, zoo er iemand onder zijne hoorders was, die in twist en tweedragt leefde; — toen hij uitriep: „zegt niet: *ik kan toch de minste niet wezen*. De minste! Wat heeft God zelf dan gedaan, toen wij tegen Hem hadden gezondigd? Is Hij niet de eerste geweest om der doodschuldige wereld de hand ter verzoening te reiken? Is Hij niet tot ons gekomen in Christus zijnen Zoon? als wilde Hij tot ons zeggen: *Kinderen! gij hebt wel zwaar misdreven, maar toch heb Ik u nog lief en vergeef u. Komt legt uwe afkeerrigheid af en laat u verzoenen met uwen Vader*. — En is hij dan de *minste*, die de eerste schrede doet om den verbroken band des vredes te herstellen? Nu dan geve God ons allen bereidwilligheid om alzóó de minsten te zijn! Want weet dit, M. H., dat de *minste* in de schatting der wereld, in het Koninkrijk der Hemelen de *meeste* is;” — ja zeker, toen de Leraar zoo sprak, men kon het den kleinen Albert uit de oogen lezen, dat hij 't begreep. En toen nu de prediker zijne vermaning met het voorbeeld van Jezus aandrang, die zelfs zijne bitterste vijanden lief had; die om ons te redden den vreesselijksten dood onderging, en aan het kruis genageld, voor zijne moordenaars bad, — toen liepen

het goede kind groote tranen over de bolle wangen. Hij had wel honderdmaal van Jezus gelezen en gehoord, maar telkens was 't hem als hoorde of las hij 't voor het eerst, zóó greep de onuitsprekelijke liefde van den Verlosser hem in het jeugdig gemoed. De oude Leeraar had er zeer velen onder zijn gehoor, die verstandiger en geleerder, maar geen, die aandachtiger en eerbiediger waren dan de kleine knaap, die daar naast die arme weduwe zat, en wien het, bij het bidden en zingen en luisteren, op het aangezigt geteekend stond, dat hij zich in de nabijheid van God gevoelde.

De preek was geëindigd, en de handen werden gevouwen tot het nagebed. Albert stond op, zoo als de meeste mannen deden. Sommigen bleven echter zitten; *waarom* wist hij niet; — hij meende, dat het eerbiediger was staande te bidden. En toen hij, onder het gebed, eens even de oogen open deed, — Grootmoeder had wel gezegd, dat hij dit niet doen mogt, maar zijne oogen werden zoo moê van het lang gesloten blijven, terwijl hij wakker was, en het was ook maar een heel klein oogenblikje, — toen zag hij enkelen, die zeer gemakkelijk met het hoofd op de handen lagen, als of zij sliepen en hij begreep niet, waarom zij dat deden als

zij tot God spraken. Misschien hadden zij erge hoofdpijn. Doch hij wilde er nu niet verder over denken, maar volgde eerbiedig het gebed tot aan het einde toe.

Nu werd de slotzang opgegeven, en Albert zag hoe een magere heer, die in zijne nabijheid zat, eerst het gezang opzocht, maar daarna het boek weder dicht sloeg, en toen, met het gesloten boek vóór zich, frisch uit de borst zong, nog ruim zoo hard als bij den vóór en tusschenzang. Albert gevoelde een zekeren eerbied, en dacht: „hê, die kent de gezangen van buiten” — maar toch begreep hij niet regt, waarom die magere heer het boek eerst opengeslagen, en toen weder gesloten vóór zich gelegd had. Dan was er nog iets bij dat gezang, wat hem niet duidelijk wilde worden. Zoodra de Gemeente aan den voorlaatsten regel gekomen was, ontstond er eene buitengewone beweging in de kerk. De vrouwen pakten, al zingende, reukfleschjes en pepermuntdozen in, en trokken hare kleederen in orde; de mannen stonden op, knoopten hunne jassen toe, keerden zich om — altijd voortzingende — kregen hunne hoeden, en streken die met de mouw glad, zoodat allen, bij het laatste woord van het gezang, met hunne toebereidselen gereed waren. 't Was anders toch

niet noodig geweest zooveel spoed te maken; want het orgel bleef nog eenige oogenblikken voortspelen. Maar Albert dacht, dat al die menschen zeker groote haast hadden om weder t' huis te zijn, en dat het hen misschien al te lang zou ophouden, zoo zij eerst nog die twee laatste regels net als al de vorige moesten zingen. Doch over al die zaken, die hij opmerkte, zonder dat hij er de reden van kon vinden, zou hij later wel met Grootmoeder spreken en *die* zou hem wel nadere inlichting geven.

Nu stond de gansche Gemeenten op. De Diaconen plaatsten zich aan de uitgangen der kerk; de Leeraar drukte den nood der armen, die het in den barren wintertijd waarlijk bang hadden, allen op 't hart, en sprak biddend den Apostolischen zegen.

Dáár gingen de kerkdeuren open, en eene talrijke schaar stroomde het heiligdom uit. Statig klonken de orgeltoonon, terwijl de Gemeente zich verwijderde, en zweefden trillend door de allengs lediger wordende ruimte, om aan de ontslotene deuren in de vrije lucht weg te sterven. Dat was de plegtige afscheidsgroet den vertrekkenden nagezonden: het *amen!* op de uitgesproken zegenbede.

Albert was getroffen, en, hoewel Grootmoe-

der hem anders wel eens lagchend *een kleinen babbelaar* noemde, nu voelde hij geen lust om te praten. Waarom? dat wist hij zelf niet. Misschien, omdat hij nog zoo jong was, en alles voor hem nog het indrukwekkende der nieuwheid bezat. Althans sommige oudere menschen, maar die ook zeker dikwijls ter kerk waren geweest, schenen er anders over te denken, en begonnen dadelijk een levendig gesprek met dezen of genen bekende. Zoo waren er, een weinig vóór hem uit, twee jufvrouwen, die het verbazend druk met elkander hadden, zóó druk, dat zij den armverzorger aan de deur niet eens zagen, en hem voorbij gingen zonder het uitgestoken zakje te bemerken. Dat was jammer voor de armen, dacht Albert; want die twee jufvrouwen waren zóó prachtig gekleed, dat zij zeker wel een groot stuk geld in het zakje zouden geworpen hebben, als zij 't maar gezien hadden. Waarover zij zoo druk met elkander praatten, kon hij niet verstaan; maar 't was zeker over de preek. Toen hij juist achter haar gekomen was, had hij alleen deze woorden opgevangen: „..... en het kost maar vier en twintig stuivers de el.” Daarvan had de Dominé, zoover hij zich herinneren kon, toch in de preek niet gesproken, en daarom begreep het kind, dat hij

zeker verkeerd had gehoord. Naast hem ging een deftig bejaard heer, die onder kerktijd op een mooi gouden horologie gezien, uit een groote gouden snuifdoos gesnoven had, en nu digt bij de deur een stukje geld uit de hand liet vallen. Albert, dienstvaardig als hij was, bukte om het voor hem op te rapen. Er lag eene *cent* op den grond. Die kon toch wel niet van den deftigen bejaarden heer met het gouden horologie en de gouden snuifdoos zijn, dacht de kleine; en dat bleek hem ook duidelijk, toen hij de hand uitstak om de cent terug te geven; want de deftige bejaarde heer scheen hem niet te zien, maar keek een anderen kant uit. Daarom besloot het jongske die cent bij zijne eigene kleine gift in het zakje te werpen. Nog vele menschen kwamen den Diaken voorbij, terwijl Albert op de oude Geertuid wachtte, die in het gedrang een weinig achter gebleven was. Armen en rijken, ouden en jongen, allen gaven iets in het zakje. Wat? dat wist hij niet; maar daar was er toch *Één*, die het wist, al werd het nog zoo in 't geheim gegeven. 't Ging Albert ook niet aan; en toen hij zelf zijn penningsken geofferd had, was ook de oude Grootmoeder aangekomen. En nu keerde het kind aan hare hand naar huis terug; regt gelukkig, en wel een jaar ouder in zijne eigene

oogen, nu hij mede naar de kerk was geweest.

Wat er bij het te huis komen gesproken werd; hoe Albert in kinderlijke eenvoudigheid verhaalde, wat hij begrepen en onthouden had; hoe de tekst en gezangen van dien morgen nog eens werden nagelezen, en welke opmerkingen en raadgevingen de vrome oude nog in het gesprek wist te vlechten, — dat alles gaan wij met stilzwijgen voorbij.

Het stormde en sneeuwde, zoodat er aan geen uitgaan te denken viel. Maar Albert was den geheelen dag zoo opgeruimd en blijmoedig, dat hij niet eens scheen te bemerken, hoe de sneeuwvlokken al digter en digter langs de eenzame straten vlogen, en hoe treurig de wind door den ouden schoorsteen huilde. Het deerde hem niet of het daar buiten somber was, — in zijn hartje was 't helder en licht en vrolijk; en toen de avond was gevallen, toen had hij een regt gelukkigen dag doorleefd.

Dáár stond Albert, het blonde krulkopje in een hagelwitte nachtmuts verborgen, naast de oude Grootmoeder, en at zijn stuk brood met al de graagte eener gezonde kindermaag van acht jaren, terwijl zij bezig was om zijn zondagspakje zorgvuldig glad te strijken en op te

vouwen, en daarbij de zakken van hunnen inhoud ontlastte. „Albert! sprak zij op eens, terwijl zij onder andere voorwerpen ook eene *cent* uit den kleinen zak te voorschijn haalde. „Albert! zie eens, hier is een cent; maar het vijfje, dat gij gisteren op uw verjaardag van uw Oom gekregen hebt, vindt ik niet. Waar hebt gij dat gelaten? Gij zoudt er een koek voor koopen; maar dat hebt gij toch nu op den Zondag niet gedaan?”

De roode wangen van den kleinen krullebol werden nog rooder; ja tot aan zijne ooren, ja tot onder de nachtmuts steeg het bloed. Het stuk brood, dat hij juist in den mond wilde steken, hield halverwege halt, en met groote oogen zag hij Grootmoeder aan, half verbaasd en half verlegen over de ontdekking, die zij gedaan had.

„Welnu Albert?”

„Och Grootmoeder! Dominé zei, dat de arme menschen het zoo kwaad hadden met de kou, en toen heb ik maar, in plaats van de cent, die ik van u gekregen had, dat vijfje in het zakje van dien heer aan de deur gegooid.”

„Maar nu mist gij uw koek, mijn kind!”

„Ja Grootmoeder, maar dat komt er toch minder op aan dan dat de armen geen brood kunnen koopen.”

„Nu 't is goed mijn jongen!” sprak de oude, en bukte als of zij haren zakdoek van den grond opraapte, om schielijk een traan af te wischen, dien Albert juist niet behoefde op te merken.

„Kom, nu naar bed,” vervolgde zij, toen het laatste stukje van de boterham verdwenen was, en de kleine vingers nog eene nalozing van de overgeblevene kruimeltjes hadden gehouden.

„Grootmoeder! ik heb mijn gebedje nog niet gedaan?”

Toen knielde het jongskens met gevouwen handjes neêr, en bad overluid met een eerbied en eene hartelijkheid, die bewezen, dat hij gevoelde *wat* hij sprak en *tot wien*.

't Was een kort gebed. De oude vrouw had 't hem geleerd. Zij wist, dat op de veelheid der woorden daarboven geen prijs wordt gesteld, maar dat God alleen op de harten ziet. Zij achtte het beter te bidden, zooals dat uit het gemoed opwelde; maar Albert was nog zoo jong. Zij meende, dat de gedachten van den kleine nog eenige leiding behoefden. Liet zij hem altijd geheel uit zichzelf bidden, dan zou hij toch, bij den beperkten kring zijner denkbeelden, binnen weinige dagen een vast gebed hebben, dat altijd met dezelfde woorden werd herhaald. Daarom had zij hem liever een kort gebedje

geleerd, waarin hij telkens dieper zin zou vinden, hoe meer zijne gedachten zich ontwikkelden. Het knaapje bad:

U, Vader! zij mijn dank gebragt;
 Mild zondt Ge uw zegen op mij neêr;
 Vergeef, wat ik misdeed, o Heer!
 Leer me U beminnen meer en meer;
 Bewaar Gij allen in deez' nacht.....

„en, lieve God, zegen mijne beste Grootmoeder,” voegde hij er elken avond bij. Dat rijmde wel niet, maar hij wenschte het er zoo gaarne bij te zeggen; en toen hij aan Grootmoeder gevraagd had of het mogt? had zij hem geantwoord, dat de goede God daarom zijn gebedje zeker niet minder zou keuren, en had hem regt hartelijk in hare armen gedrukt; en sedert deed hij het telkens, zonder het meer te vragen.

Nu stond hij op, en de oude vrouw bragt hem naar het kleine ledikant, dat naast hare eigene bedstede stond. „Nacht, Grootmoeder!” — riep het kind, — „rust wel.”

Een oogenblik later, toen zij dacht, dat hij reeds sliep, stak hij 't hoofd nog eens tusschen de gordijnen uit.

„Grootmoeder!” — zeide hij, — „gisteren heb ik met Kees van hier naast ruzie gehad. Hij trapte mijn mooijen grooten vlieger aan stuk

en toen ben ik boos geworden, en heb gezegd, dat hij een slechte jongen was. Maar Dominé heeft van den Heere Jezus verteld, dat die zijne vijanden lief had; en nu zal ik morgen naar Kees gaan en zeggen: Kees! het spijt mij, dat ik boos op u ben geweest; kom jongen! laten we weêr goede vrienden zijn. — Nacht Grootmoeder! rust wel!”

Het kleine hoofdje verdween, en in een ommezien sliep het kind, als had een Engel hem de vriendelijke oogjes toegekust.

„Nacht mijn jongen!” riep hem de oude vrouw nog toe. ’t Was goed, dat zij niet meer behoefde te zeggen; want haar hart was vol. Geruimen tijd bleef zij zitten, met de handen gevouwen en tranen in de oogen. Maar ’t waren tranen van zalige blijdschap. Gelukkig gevoelde zij zich, — zij, de eenzame oude, en rijk, — zij, de arme weduwe. Vurig dankte zij God, wiens goedheid haar den avond des levens door de liefde van haren Albert verhelderde. En zij bad, dat haar kind nog menigen kerkgang mogt doen, aan dien eersten gelijk, en dat, als hij allengs zou afleggen wat eens kinds was, hij den kinderzin mogt behouden. Daarna zocht zij in haren Bijbel het 18^{de} hoofdstuk van Mattheus op, en maakte een vouwtje bij het 3^{de} vers:

„ en Jezus zeide: voorwaar zeg Ik u, indien gij u niet verandert en wordt gelijk de kinderkens, zoo zult gij in 't Koninkrijk der Hemelen geenszins ingaan.”

Intusschen was ook voor haar de tijd gekomen, waarop zij gewoon was zich ter rust te begeven. Maar vooraf ging zij nog even naar het kleine ledikantje; tilde voorzigtig de gordijnen op; drukte een' lange kus op de rozenwangen van den slapenden krullebol, en schikte de losgewoelde dekens nog eens te regt, terwijl zij half luid bij zichzelf sprak: „ derzulken is het Koninkrijk Gods.” En toen zij hare avondbede tot den Vader in den Hemel opzond, — de laatste verrigting van elken dag — toen besloot zij haar gebed met de woorden: „ goede God! geef mij te worden als een kindeke; — amen!”

A 2431 861







